

Verksamhetsberättelse

Redovisning av Umeå kommuns funktionshinderråds

arbete under 2024

Representation 2024

Vid rådsmöten är såväl ordinarie ledamöter som ersättare välkomna. I snitt har antalet deltagare, inkluderat föredragande men exklusive eventuella åhörare som inte har en roll kopplad till rådet eller mötet, varit 24 personer per rådsmöte under året. Siffran är exklusive utbildningsdag och samråd/workshop. 42 % av deltagarna var från funktionshinderrörelsen i genomsnitt, 36 % var politiker, 19 % tjänstepersoner. Flest ledamöter kom till februarimötet. Region Västerbotten har inte deltagit som adjungerad vid något av mötena.

Representation från styrelser och nämnder

Ordinarie ledamot följt av ersättare

Kommunstyrelsen: Tomas Wennström (S), rådets ordförande, Elmer Eriksson (M), vice ordförande.

Individ- och familjenämnden: Andreas Lundgren (S), Hanna Lundin Jernberg (L) (ersattes tillfälligt av Igor Hell (M) från september 2024).

Byggnadsnämnden: Robert Axebro (C), Wilma Hvirfel (L).

Fritidsnämnden: Ari Leinonen (S), Joline Göttfert (M).

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden: Jan Lundberg (S), Madelene Nord (M).

För- och grundskolenämnden: Maria Lindvall (-) (L), Jimmy Liljefelt (S).

Kulturnämnden: Helena Smith (S), Carinne Sjöberg (L). Carinne ersattes i maj 2024 av Alex Nilsson (L) och han ersattes i september av Anton Bergström Nord (M).

Tekniska nämnden: Christina Bernhardsson (S), Stefan Nordström (M).

Äldrenämnden: Ronny Kassman (S), Åke Gustafsson (C).

Representation från funktionshinderrörelsen

Ordinarie ledamot följt av ersättare

Funktionsrätt Umeå, ordinarie ledamöter

Christin Broman, Tim Johansson, Anders Jonsson, Lena Renlund, Monica Östensson, Lars-Ove Åhdén, Ann-Charlotte Nilsson.

Funktionsrätt Umeå, ersättare

Maria Holmgren, Abbas Haghjo, Jan-Olof Forsén, Frida Gustafsson.

Frida Gustafsson frånsade sig uppdraget under året ersattes inte under året.

Synskadades Riksförbund Umeå

Jenny Näslund och Britt-Inger Karlsson.

Personskadeförbundet (RTP)

Urban Clarin och Tone Höstman Salwin.

Övrig representation

Adjungerade i funktionshinderrådet: Region Västerbotten, Hälso- och sjukvårdsnämndens utskott, Funktionshinder och samverkan, Kenneth Andersson (S), frånsade sig uppdraget under året och har inte ersatts under året.

Tjänstepersoner under året, sekreterare Tordleif Hansson och från september 2024, Klara Lundgren. Utvecklingsstrateg tillgänglighets- och rättighetsfrågor Bianca Byring. Mikael Brändström, Utvecklingsdirektör har deltagit vid stor del av mötena under året. Under året har ett antal medarbetare vid Strategisk utveckling deltagit som åhörare i syfte att bekanta sig med rådet.

Presidiet

Tomas Wennström (kommunstyrelsen), Christin Broman (Funktionsrätt Umeå) samt Lena Renlund (Funktionsrätt Umeå) är presidieledamöter och Elmer Eriksson (kommunstyrelsen) är ersättare i presidiet. Med på presidiemötena är också tjänstepersoner.

Överflyttning sekreterarskap och administrativt stöd

Under 2024 skedde överlämningen av ansvaret för sekreterarskap och administrativt stöd från stadsledningskontorets avdelning Demokrati och juridik, till Strategisk utveckling som också ingår i stadsledningskontoret. Konkret så innebär det för rådets arbete att nya personer tagit över sekreterarskap och administrativt stöd, som tidigare skötts av en och samma person vid Demokrati och juridik.

Från reglemente till föreskrift

UFR arbetar utifrån ett reglemente som behöver uppdateras såväl språkligt som innehållsmässigt. Under 2024 beslutade kommunfullmäktige om Riktlinje för rådgivande organ, som tidigare varit ute på remiss till funktionshinderrörelsen. Föreskrift för UFR behöver tas fram. Arbetet med att ta fram förslag till föreskrift hann inte påbörjas under 2024, men aktivering av Samverkansgrupp riktlinjer och föreskrifter togs upp på ett möte, och senare under året startades en arbetsgrupp för funktionshinderrådets funktionalitet, som i praktiken har ersatt samverkansgrupp riktlinjer och föreskrifter. Den kommer ta fram förslag till föreskrift för rådet. Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd för Umeå kommuns funktionshinderråd och kommer i enlighet med riktlinjen för rådgivande organ slutligen besluta om föreskriften för kommunens del.

Utformningen av forum och form för samverkan enligt LSS mellan kommunen och de intresseorganisationer som företräder personkretsarna i LSS, kan ha påverkan på funktionshinderrådet och därför också på föreskriften. Uppdrag samråd och samverkan, ett tjänstepersonuppdrag som tar fram förslag till forum och form för LSS-samverkan, pågick 2024 och in en bit in i 2025. Den nämnda arbetsgruppen för funktionshinderrådets funktionalitet inväntade slutrapporten för att ha underlag för att ta fram förslag till föreskrift. I augusti 2024 antog Funktionsrätt Umeå, Synskadades riksförbund SRF och Personskadeförbundet RTP sinsemellan dokumentet "Riktlinje för funktionshinderrådet" som också är ett underlag i arbetet med föreskrift för UFR. Arbetet med föreskrift för UFR och samverkan av forum och form för LSS-samverkan, kommer pågå parallellt under 2025.

Protokoll

När protokoll har justerats ska dessa publiceras på Umeå kommuns hemsida. I skrivande stund finns alla protokoll för 2024 på kommunens hemsida. I samband med överflyttningen av funktionen administrativt stöd/sekreterare från Demokrati och Juridik till Strategisk utveckling under 2024, har eftersläpningen i protokoll åtgärdats delvis, men inte helt.

År 2022 och 2023 års protokoll har under 2024 konstaterats i arbetsgruppen för funktionshinderrådets funktionalitet för gamla för att justera. Kommunen diarieför och lägger upp dem på webbsidan med en tydlig notering att de inte är justerade och inte ska användas som underlag.

Aktiviteter under 2024

Verksamhetsplanen för 2024 beslutades vid digitalt extramöte den 13 mars. En månad senare hände något som påverkade möjligheten att genomföra verksamhetsplanen, vilket beskrivs under rubriken Uppehåll i möten och fokus på funktionshinderrådets funktionalitet. Ett möte blev inställt, den 19 april. Den dagen hölls dock som planerat ett samråd och en workshop om Plan för etapp 2, Program för tillgänglighet. Eftersom ett möte hade blivit inställt, så fanns ett behov av ordinarie möten och därför blev det inte temaråd den 25 oktober som planerat. Temarådets tema beslutades den 25 oktober till "Tillgänglig vuxenutbildning och arbetsmarknads- och sysselsättningsinsatser för tillgängliga arbeten" och det fanns önskemål om att Arbetsförmedlingen skulle delta. Den 29 november passade i sin tur inte för Arbetsmarknad och integration att medverka i temaråd, varför temarådet flyttades till 2025 och är inplanerat till den 21 mars, med medverkan från Arbetsförmedlingen.

De planerade ämnena för möten genomfördes till delar, och utöver verksamhetsplanen har nämnder, tjänstepersoner och funktionshinderrörelsen initierat aktuella ämnen till rådet. De genomförda ämnena under 2024 års sammanträden är sammanfattningsvis (utifrån protokoll):

- Inköp via beställning, som tidigare har benämnts matinköp via dator.
- Riktlinjer för rådgivande organ, information.
- Plan för Etapp 2, Program för tillgänglighet.
- Förändrade servicenivåer vissa insatser inom funktionshinderomsorgen.
- Avgifter i hemtjänsten.
- Muntliga sammanfattningar från arbetsgrupper.
- Uppstart av och rapport från Hjälpmedelsgruppen/hjälpmedelsmöten.
- Aktivering av arbetsgruppen Samverkansgrupp riktlinjer och föreskrifter – som senare under året i praktiken ersattes av Arbetsgrupp för funktionshinderrådets funktionalitet.
- Förskolestruktur – utredning av en hållbar tillgång till förskoleplatser de kommande 10 åren.
- Nytt effektiviseringsuppdrag från Individ- och familjenämnden.
- Lägesuppdatering Samlokalisera gruppboheter i tvåplanslösning.
- Lägesuppdatering Daglig verksamhet enligt LSS på Sofiehem 5:2 -flera dagliga verksamheter i samma byggnad.
- RH-parkeringar i samband med ombyggnationer i centrum.

- Lägesuppdatering sammanställning av kostnadsutvecklingen för personer med funktionsnedsättning.
- Uppdrag samråd och samverkan, tjänstepersonuppdraget.
- Fritid för alla, information om aktuellt läge.
- Umeå växer tryggt och säkert.
- Skriftlig information om nya färdtjänstavtalet.
- Planering av nästa temaråd om arbetsmarknad och vuxenutbildning.
- Rådhusstorgets RH-parkeringar.
- Renmarkstorgets omvandling.
- Reglemente från 2009 och 2014, Umeå kommuns hemsida – vad gäller?
- Tillgängligheten vid RH-parkering vid stadshuset.

Under året testades, som planerat, en ändring av nämndernas rapportering genom en uppmaning att ha en kort och koncis dragning från respektive nämnd, och att fokus är på frågor som är intressanta för funktionshinderrådet. Tiden för rapporteringen har satts till 15 eller 20 minuter och den tiden har kunnat hållas väl. Det fattades beslut om att fortsätta på detta sätt. Gäster har placerats tidigt på dagordningen för att tidhållningen ska fungera bra för dem.

Underlag har, som planerat, skickats ut på förhand i större utsträckning än 2023.

Utbildningsdag genomfördes som planerat.

Sådant som inte genomförts i verksamhetsplanen för 2024:

- Arbetet med att ta fram ett underlag om kostnadsutvecklingen för personer med funktionsnedsättning – uppskjutet till 2025.
- Tillgången till och byggande av gruppboheter och daglig verksamhet – uppskjutet till 2025.
- Ta fram föreskrifter för Umeå kommuns funktionshinderråd – arbetet påbörjas på allvar först i början av 2025.
- Omvandling av Carlshöjdskolan, genomfördes först 2025.

- Vuxenutbildningens tillgänglighet oavsett funktionsförmåga – ingår i temat för temarådet som flyttats till 2025.
- Införande av digitala lås i funktionshinderomsorgen – verksamheten har skjutit upp införandet.
- God och nära vård, rehabilitering och egen vård – hur ansvarsuppdelningen region/kommun fungerar för brukarna/patienterna.
- Minnesanteckningar från arbetsgrupperna har inte distribuerats, det kommer åtgärdas under 2025.

Det har inte varit någon särskild tyngdpunkt på Etapp 2, Program för tillgänglighets fokusområden Fysisk miljö, Boende och närmiljö och Utbildning. Plan för Etapp 2, Program för tillgänglighet beslutades av kommunstyrelsen hösten 2024 efter skriftligt samråd samt en internremissperiod under maj, juni, juli och augusti.

För år 2024 har inte utmärkelsen av Goda exempel utdelats eftersom inga nomineringar inkommit till rådet.

Något seminarium i samband med internationella funktionshinderdagen blev inte av så som var planerat. Det hanns inte heller med besök hos Bostaden i Umeå AB, eller med att bjuda in representant för Centrum för funktionshinderforskning. Centrum för funktionshinderforskning ordnade själv en workshop den 14 maj med titeln Vem bestämmer? Praktiker för funktionsrätt, egenmakt och inflytande, som vidareförmedlades till rådsledamöterna.

Uppehåll i möten och fokus på funktionshinderrådets funktionalitet

I ett brev daterat 16 april underskrivet av representanter för de tre funktionshinderorganisationerna som ingår i funktionshinderrådet, så meddelades sammanfattningsvis:

- Att funktionshinderorganisationerna inte ser tillräckliga anledningar att fortsätta att medverka i rådet
- Att de inte kommer medverka på rådsmöte den 19 april och kommer pausa rådsmötena
- Att de i stället, tillsammans med kommunen, väljer att fokusera på ta fram "spelregler", överenskommelser, styrdokument eller annat för rådets kommande verksamhet, på hur vi ska kunna gå vidare och komma överens om fungerande arbetsformer.

Bakgrunden till beslutet meddelades vara dysfunktion och motsättningar som fortsatt att öka, också under 2024. I brevet ges exempel beträffande protokoll, styrdokument och

åsidossättande av samverkan. Umeå kommun svarade genom att ställa in mötet den 19 på grund av att funktionshinderorganisationerna inte skulle medverka, och svarade på brevet i två omgångar. I sina svar föreslog kommunen att sikta på att genomföra rådsmötet den 13 september med fokus på hur vi får ett välfungerande råd, och sammanfattade en aktivitetsplan för utveckling av funktionshinderrådets arbete med tanken att insatserna ska leda till att det fungerar bra med:

- Former och rutiner för samråd och samverkan i olika beredningsprocesser.
- Dokumentation och administration.
- Arbetsmiljön för alla i och som besöker rådet (ändrades senare till arbetsklimat).
- Styrningen av rådet.

Kommunen föreslog att ses för ett möte i liten grupp redan innan utbildningsdagen för att stämma av sin aktivitetsplan för utvecklingen av rådet arbete, och berättade att i den interna planeringen i kommunen blir fokus nu mer på rådets funktionalitet. Ett möte med den mindre grupp som sedan blev arbetsgruppen för funktionshinderrådets funktionalitet hölls såsom kommunen hade önskat, den 22 maj. Efter det uppdaterade kommunen sin aktivitetsplan. Flera av aktivitetsplanens aktiviteter har genomförts/pågått under 2024, och finns med i denna verksamhetsberättelse. Utöver det som står med, så har eftersläpande arvodesutbetalningar gjorts, utvecklingen av den så kallade kommuninterna beredningsgruppen påbörjats på allvar, och webbsidan uppdaterats.

Efter utbildningsdagen nåddes kommunen av önskemål att den 13 september skulle bli ett ordinarie rådsmöte, och så blev det. Diskussionerna om funktionshinderrådets funktionalitet fortsatte i stället i den nya arbetsgruppen om funktionshinderrådets funktionalitet, parallellt med dialog om bland annat förslag till föreskrift.

Sammanträden

Under 2024 har funktionshinderrådet haft sex sammanträden varav ett extra digitalt möte för att besluta om verksamhetsplan och upplägg för utbildningsdag. Därutöver ett samråd/workshop om Plan för etapp 2 och en utbildningsdag.

9 februari - 11 ledamöter från nämnder, 11 från funktionshinderrörelsen. 8 tjänstepersoner.

13 mars - Digitalt extramöte om verksamhetsplan och utbildningsdag – 6 ledamöter från nämnder, 11 från funktionshinderrörelsen, 1 tjänsteperson. Endast minnesanteckningar, ej justerade.

22 mars - 11 ledamöter från nämnder, 10 från funktionshinderrörelsen. 3 tjänstepersoner.

19 april – Samråd/workshop Plan för Etapp 2, program för tillgänglighet. Rådsmöte planerat denna dag men blev inställt.

31 maj – Utbildningsdag.

13 september – 8 från nämnder, 10 från funktionshinderrörelsen, 9 tjänstepersoner.

25 oktober - 10 från nämnder, 9 från funktionshinderrörelsen, 4 tjänstepersoner.

29 november - 6 från nämnder, 10 från funktionshinderrörelsen, 3 tjänstepersoner.

Presidiet har träffats digitalt via Teams vid fem tillfällen två till tre veckor innan rådsmöte. Presidiet har planerat och prioriterat ärenden samt upprättat dagordningar till rådsmöten. Presidiemöte inför det planerade rådsmötet den 19 april ställdes in, och senare ställdes också rådsmötet den 19 april in.

Arbetsgrupper

Under hösten inleddes en rutin med muntlig information om vad som kommit upp på arbetsgruppers möten.

- Arbetsgrupp för information och diskussion om byggande och verksamheten vid den nya Carlslundskolan hade ett avslutande möte i februari 2024 och bjöds in till ett platsbesök i november 2024 för att se hur det blev.
- Hjälpmedelsgrupp. Hjälpmedelsgruppen hade ett möte med representanter för kommunen samt Hjälpmedel Västerbotten under hösten 2024 och två möten är planerade för 2025.
- Aktivering av arbetsgruppen Samverkansgrupp riktlinjer och föreskrifter togs upp på ett rådsmöte - senare under året ersattes den i praktiken Arbetsgrupp för funktionshinderrådets funktionalitet. Den gruppen hade fem möten under hösten 2025.

Grupper som fanns under året men inte hade möten:

- Parkeringsgrupp
- Kollektivtrafikgrupp

Utbildningsdag för UFR

Den 31 maj ordnades en intern utbildningsdag för ledamöterna i UFR, på Folkets hus. Fokus den dagen var på:

- Diskussioner utifrån kommunens plan för att det ska fungera bra med former och rutiner för samråd och samverkan i olika beredningsprocesser, och fungera bra i UFR med dokumentation och administration av UFR, med arbetsklimatet för alla i och som besöker rådet, och med styrningen av rådet.
- Komplexa frågor och teorier om konflikter.
- Riktlinje för rådgivande organ och föreskrift för UFR.
- Presentation från Myndigheten för delaktighet om aktiv involvering, samråd och samverkan.
- Diskussioner om viktiga förbättringar kopplat till Umeå kommuns funktionshinderråd.
- Erfarenheter som delades av Gävle kommuns funktionsrättsråd. Diskussioner om vad vi kan ta med oss, vad som är viktigt vid samråd, vad som är viktigt vid LSS-samverkan, och Umeå kommuns funktionshinderråds funktion för samråd respektive samverkan.

Färdtjänstresor till och från rådsmöte och vid rådets beslutade möten/arbetsgrupper

Det kom under året besked om att kommunen avviker från arvodesreglerna genom att resekostnadsersättning för färdtjänst betalas ut, oavsett om avståndet är under eller över 10 km. Det gäller till och från rådsmöten och av rådet beslutade (arbetsgrupps)möten. Rådet informerades om detta.

Remisser, skrivelser och yttranden

Rådets handläggare eller sekreterare har möjlighet att vidarebefordra remisser till ledamöterna i RTP, SRF och Funktionsrätt Umeås kansli. Yttranden skickas till remissens avsändare antingen gemensamt eller självständigt. Yttranden skall även delges rådets handläggare för kännedom. Inga vidarebefordrade remisser under året.